

FOTO: SHELL

Oud-milieuminister Hans Alders:

“BEHOUD BIODIVERSITEIT VAN WEZ

“Het verdwijnen van ecosystemen schaadt de economie. Wie daar niets aan doet, betaalt later een hoge prijs.” Dat is de opvallende conclusie van een breed samengestelde commissie: de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen. De commissie werd geleid door oud-milieuminister Hans Alders.

Tekst: Jos de Gruiter

Laat de term ‘biodiversiteit’ vallen en menig ondernemer slaat de schrik om het hart. Herinneringen doemen op aan de korenwolf, de zeggekorfslak, de rugstreeppad en andere diertjes waarvan niemand had gehoord, maar die erin slaagden om de aanleg van bedrijventerreinen, wetenschapsparken en wegen te vertragen omdat hun habitat niet mocht worden verstoord. Lang was het begrip dan ook synoniem voor belemmering van economische ontwikkeling, maar er is een kentering gaande. Neem het volgende citaat: “Het uitsterven van planten en dieren is iets waar ondernemers zich wel degelijk druk over moeten maken, simpelweg omdat het vroeg of laat flinke gevolgen kan hebben voor hun bedrijfsvoering. Niet alleen in de voedingsindustrie, die bijvoorbeeld nu al aanloopt tegen de overbevissing van de zeeën, maar ook in tal van andere sectoren.” Stelling van een militante vertegenwoordiger van de milieubeweging? Niet bepaald, want de schrijver is August Mes-

FOTO: IJSD RS

Alders: “Stimuleer de *frontrunners* en voorkom dat achterblijvers die alles aan hun laars lappen, profiteren van de inspanningen van de koplopers. Bestraf *freeridergedrag*.”

ker, secretaris van het Platform Biodiversiteit, Ecosystemen en Economie van VNO-NCW. Op de website van de werkgeversorganisatie vraagt hij zo aandacht voor het rapport *Groene Groei, investeren in biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen* van de breed samengestelde Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen. De werkgroep werd in oktober 2008 door het kabinet-Balkenende in het leven geroepen met de opdracht advies uit te brengen over het behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen op de langere termijn. Ze bestond uit vertegenwoordigers van overheid, wetenschap, werkgevers en NGO's. Voorzitter was oud-milieuminister Hans Alders. Namens de chemische industrie had [toenmalig] VNCI-voorzitter en DSM-bestuurder Jan Zuidam zitting in de commissie.

Hoge prijs

De taskforce presenteerde medio december 2011 zijn eindrapport in het pand van VNO-NCW. Van de conclusies en aanbevelingen was niet direct te verwachten dat het georganiseerde bedrijfsleven ze zal omarmen. “Het

aanpak moet ertoe leiden dat het evenwicht in 2050 is hersteld en dat de balans weer positief wordt. “Onze economie draait op het gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Afname van biodiversiteit leidt tot de vernietiging van deze bronnen”, schrijft de werkgroep. “Het is hoog tijd om de bakens te verzetten en de omslag te maken van interen op natuurlijk kapitaal naar een groene groei.”

Waarde toekennen

De korenwolf komt ter sprake, de hamstersoort die in 2000 de bouw van bedrijventerrein Avantis bij Heerlen stillegde omdat natuurbeschermers erop wezen dat het in Nederland met uitsterven bedreigde dier schade zou ondervinden van het verdwijnen van zijn habitat. “We realiseerden ons dat we weg moesten van het uitgangspunt ‘u ondernemer doet iets fout en daarmee moet u stoppen’”, herinnert Alders zich. “Je mag aannemen dat economische activiteiten nut hebben, maar soms hebben ze een keerzijde. Voor een zinvolle discussie moet je daaraan een economische waarde toekennen en die

ENSBELANG VOOR INDUSTRIE”

verdwijnen van ecosystemen schaadt de economie. Wie daar niets aan doet, betaalt later een hoge prijs. In 2020 moet het streven naar *no net loss* van ecosystemen een belangrijk onderdeel zijn van het beleid van overheid en bedrijven.”

“We hebben een intensieve discussie gevoerd over de vraag of we slim omgaan met biodiversiteit”, legt commissievoorzitter Alders uit. “Veel van hetgeen we produceren is afhankelijk van een grote biodiversiteit. Als we doorgaan met het vernietigen van de natuur blijkt straks dat er grondstoffen zijn verdwenen die we nu *for granted* nemen. En het is de vraag of de natuur ons nieuwe, vervangende stoffen kan leveren.”

De westerse mens gebruikt meer natuurlijke hulpbronnen dan de aarde kan aanvullen. Nederlanders leggen gemiddeld een vier keer groter beslag op deze hulpbronnen dan er beschikbaar zijn. Volgens het rapport moet er naar gestreefd worden de ecologische voetafdruk van de Nederlandse burger in 2030 te halveren. De

meewegen in het beleid, in investeringsbeslissingen en in bedrijfsstrategieën. Een voorbeeld: ik kan tegen een ontwikkelingsland zeggen dat het geen bomen mag kappen omdat dat slecht is voor het klimaat. Als je een boom laat staan levert hij alleen niets op, maar wel als je hem kapt en het hout verhandelt. Dus in plaats van een moreel beroep te doen op regeringen, betalen we nu sommige landen een prijs om bomen te laten staan. Dan praat je met elkaar in termen van economische grootheden.”

De gedachtewisselingen in de taskforce hebben de oud-milieuminister optimistisch gestemd. “In de discussie over vergroening van de economie hebben we grote stappen gezet. Afgelopen winter in Davos kwam het onderwerp overal op tafel, en niet in de zin van ‘leuk thema om over te praten’. Ceo's zijn ermee bezig in hun strategische verkenningen. Ik heb grote sprongen voorwaarts gezien van een bemoedigend aantal koplopers uit het bedrijfsleven, ook uit de chemie. En zonder die

Zuidam: “Fossiele grondstoffen worden op de lange termijn schaars. We moeten daarom innovatief omgaan met de voorraden die we hebben en zoeken naar nieuwe mogelijkheden.”

frontrunners komen we er niet. Dat is mijn belangrijke boodschap aan de overheid: stimuleer de *frontrunners*, help de midden groepen om mee te komen en voorkom dat een achterblijvende groep, die alles aan zijn laars lapt, kan profiteren van de inspanningen van de koplopers. *Bestraf freeridgedrag.*”

Volgens het rapport moet de overheid het belastingstelsel vergroenen: wie innoveert en nieuwe schone producten maakt, betaalt minder belasting. De vervuilers in de economie moeten juist meer betalen. Op die manier wordt de druk op het milieu in de kosten van producten verwerkt. Een andere manier om dat te doen is een heffing op het onttrekken van grond aan de open ruimte, zoals de werkgroep aanbeveelt.

Hart van de chemie

Voormalig VNCI-voorzitter en DSM-bestuurder Jan Zuidam voelde zich zeer op zijn plaats in de taskforce. “De wereldbevolking gaat van zeven naar negen miljard mensen. Die willen allemaal dezelfde levensstandaard als wij in het westen. Dat is een geweldige uitdaging, alleen al om die mensen te voeden. We kunnen de zeeën niet blijven leegvissen, dus moet er veel meer vis worden gekweekt. Daarvoor moeten we efficiënter visvoer ontwikkelen. Verder worden fossiele grondstoffen op de lange termijn schaars. We moeten daarom innovatief omgaan met de voorraden die we hebben en zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Daarover ging de discussie en dus hadden we het over het hart van de chemie. Als VNCI-voorzitter was ik groot voorstander van versterking van het overleg tussen overheid, wetenschap, NGO's en bedrijfsleven. Bij DSM was ik verantwoordelijk voor duurzaamheid, dus dat paste ook. Daarnaast heeft

de chemie duurzaamheid als strategisch thema gekozen in haar visie 2030-2050. Ook zijn diverse chemiebedrijven duidelijk bezig met de transitie naar het gebruik van biograndstoffen. Wat de commissie aan conclusies en aanbevelingen heeft geformuleerd is een extra duw in de goede richting. Verder was het een bijdrage aan de bewustwording en schetste het een kader voor beleid dat ruimte biedt aan innovaties in de chemie, wat essentieel is om het verlies aan biodiversiteit te keren. Het rapport was bovendien een goed bewijs van het feit dat groeperingen met verschillende invalshoeken tot gezamenlijke, breed gedragen aanbevelingen kunnen komen.”

“De chemie is in dit verhaal heel belangrijk”, benadrukt Alders. “De bedrijfstak heeft er als vanouds groot belang bij om te kijken wat de natuur aan stoffen levert. Ik zie het als een sector die de leiding kan nemen in het transitieproces naar vergroening van de economie. Dat blijkt al uit initiatieven als de Green Deal tussen de sectoren chemie, papier, agro en energie. In elk geval moeten we ervoor oppassen dat we achterover leunen in de overtuiging dat alles goed zal komen. Het is een permanente zoektocht en er zijn geen eenvoudige oplossingen.”

Weinig vertrouwen

Ten tijde van de presentatie van het rapport liet Willem Ferwerda van IUCN Nederland (de samenwerkingsorganisatie van de 36 in Nederland gevestigde leden van de International Union for Conservation of Nature, zoals de Vogelbescherming, het Wereldnatuurfonds, Natuur & Milieu en de waddenvereniging) optekenen dat hij de aanbevelingen uit het rapport “erg belangrijk” vond. Het huidige kabinetsbeleid heeft volgens hem alleen het vertrouwen bij de leden van IUCN dusdanig geschaad dat er weinig vertrouwen over is. “Bij de uitwerking van de aanbevelingen moet de regering dat vertrouwen weer terug te zien krijgen.”

Alders: “Omdat de taskforce in het leven is geroepen door het vorige kabinet, hebben we het kabinet-Rutte gevraagd of het er prijs op stelde dat we ons werk zouden voortzetten. Toen duidelijk werd dat onze aanpak economisch van aard was, is onze vraag in positieve zin beantwoord. De eerste reacties op het rapport hebben me ook optimistisch gestemd. Men is het eens met onze analyse, en ik lees niet dat de bewindslieden van Economische Zaken en Milieu de conclusie afwijzen dat ze een rol te vervullen hebben in het stimuleren van de koplopers en het bestraffen van freeridgedrag. Ik heb begrip voor de opstelling van IUCN Nederland. Het was natuurlijk een opgave om de 36 lidorganisaties op één lijn te houden. In feite hebben zij er wel mee ingestemd dat er niet opeens protesterende milieuorganisaties op de stoep staan als ergens volgens de lijnen van de aanbevelingen van de commissie wordt gewerkt.” Zoals August Mesker (VNO-NCW) schrijft: “Voor de verdere uitwerking zetten bedrijfsleven, overheid en milieuorganisaties hun samenwerking voort. Ze kijken hoe ze de aanbevelingen van Alders' commissie in de praktijk kunnen brengen. Het is goed dat ondernemers en natuurorganisaties heel praktisch kijken hoe ze het beste hun gezamenlijke belangen kunnen verdedigen. Dat levert een stuk minder frustratie op voor ondernemers en effectievere maatregelen voor natuurbehoud.” ■